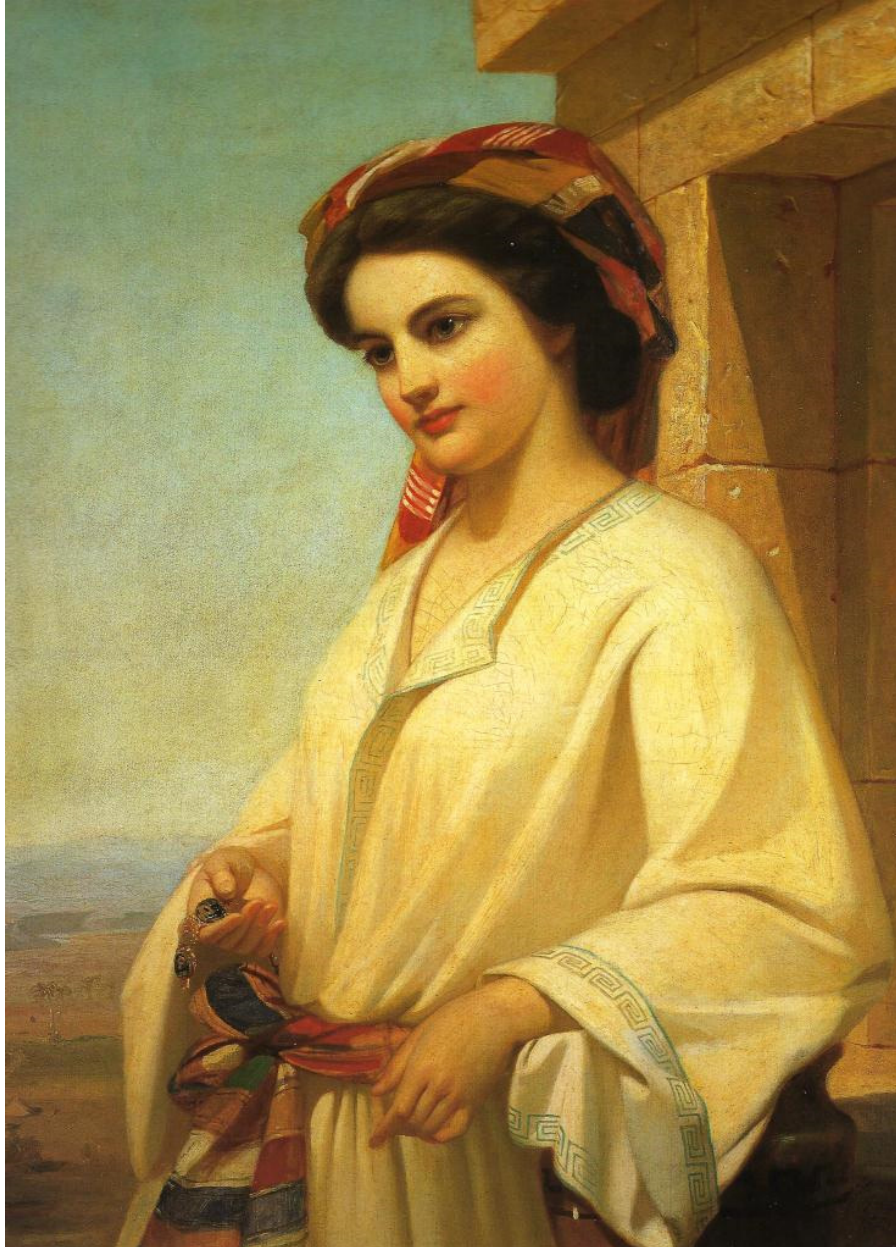

Sidra Toledot:

"Vrouw, gezin en hongersnood"

door: Gershom Awraham

De vrouw

Rebecca, de vrouw van Jitschak vervult in sidra Toledot een centrale rol. In de afgelopen parasha verhaalt de Torah over de belangrijke plaats van Sarah aan de zijde van Awraham. De verklaarders noemen Rebecca een nieuwe Sarah, nu aan de

zijde van Jitschak. Jitschak en Rebecca bleven twintig jaar kinderloos en Jitschak was veertig jaren oud toen hij in het huwelijk trad.

Sjeem, de zoon van de profeet Noach, vertelde Rebecca dat zij eindelijk eens zwanger zou raken, uiteindelijk twee zonen zou krijgen. Beiden met een compleet verschillend karakter. Volgens Sjeem zouden deze knullen uitgroeien tot de stamvaders van twee enorme volksgroepen. Kort na elkaar zagen Esav en Ja'akov het levenslicht.

De traditionele moederrol van Rebecca wordt aan Joodse vrouwen als voorbeeld opgevoerd. De Halacha leert dat het huwelijk geldt als de hoogste religieuze vorm waarin twee mensen zich kunnen verenigen: *al keen ja'azev iesj et awiew we et iemo oedaweek be iesjto we chajaw le basar achad*, en om die reden verlaat een man zijn vader en zijn moeder, om zich [sociaal-emotioneel en materieel] te hechten aan zijn echtgenote en te versmelten tot één lichaam en wezen.

In het Jodendom heeft een vrouw minder godsdienstige plichten dan de man. De verklaarders leggen uit dat een vrouw enigszins ingetogen is en haar reinheid in allerhande opzichten doorgaans zorgvuldig bewaakt. De basis van deze Halachische grondregel zou wellicht psychologisch geduid kunnen worden. Vrouwen kunnen zichzelf vaak beter beheersen dan mannen. Dit kan fysiek en spiritueel worden opgevat.

Mietswah asa sjezeman garema nasjien patoer. Dames zijn door de Halacha vrijgesteld van de aan tijd gebonden *mitswot*; geboden of ritualia. De Babylonische Talmoed, Tractaat Bawa Metsijah 87 stelt dat: *limdanoe sjejisjal adam be achsaniejah sjelo iesj al ha iesjah, le iesjah al ha iesj*, 'het leert ons, dat

men daar, waar men voor een poosje verblijft de man zal vragen naar de vrouw en de vrouw naar de man.'

De *mitswot*, geboden, zijn een hulpmiddel om de Torah te kunnen houden. Vrouwen hebben door hun meesterlijke zelfbeheersing minder behoefte aan dergelijke hulpmiddelen om hun reinheid en integriteit te beschermen.

De Babylonische Talmoed legt in het eerste hoofdstuk van het Tractaat Jomah uit, dat: *beejto zoe iesjto*, het huis van de man, dat is zijn vrouw. Zij immers is volgens de Talmoedische geleerden de ziel die licht geeft aan het Joodse familielevens. *Ejzeh hoe asjier kol meej sjejeesj lo iesjah neah bema'asien*: rijkdom is volgens de leraren van deze *Misjnah*, rechtsregel, die man die een vrouw deelgenoot is geworden, die in alles wat zij doet vreugde, lieflijkheid en (godsdiens-) zin legt.

Chawah, Eva werd in Genesis door de Eeuwige geschapen als een *ezer kenegdoh*, een evenbeeld, steun en toeverlaat voor haar levensgezel. Dat 'evenbeeld' hoort op te gaan in een harmonieuze vorm van twee elkaar in wisselwerking aanvullende partners, die een goed huwelijk hebben. De man is daarbij geenszins de *controleur* van de vrouw, de vrouw *geen politieagent* voor haar man. Het woord *evenbeeld* heeft dus niet de betekenis van het woord *tegenbeeld*.

Verklaarder rabbijn Sjloomo Jitschaki legt uit dat ouders niet alleen hun fysiek eigen kinderen als zodanig hoeven te beschouwen. Ook andere kinderen die in een Joods gezinsverband worden opgenomen kunnen als zodanig worden gezien, aldus stelt hij in commentaar op de Babylonische Talmoed, Tractaat Bawa Metsijah 87, waar staat dat Sarah nog

geen kind had gebaard, maar *asoefie hewie'ah mien hasjoek* dat zij een straatkind in haar huishouden opnam.

Kinderen worden, volgens de idealen die klassieke Joodse geleerden uitdragen, opgevoed in een harmonieus gezinsleven.

Hongersnood

Sidra Toledot verhaalt van een grote hongersnood in *Eretz Jisraeel* die de familie van Jitschak dwong te verhuizen naar de vruchtbare woongebieden van de Filistijnen. Daar aangekomen werd hem gevraagd of Rebecca zijn echtgenote of zuster was. Jitschak besloot zijn vrouw te beschermen en antwoordde dat zij zijn zuster was. De Filistijnse heerser Abimelech had al eens

met Awraham te doen gehad toen hij poogde om Sarah van hem te roven.

Zich die geschiedenis in gedachten houdende hield de Filistijnse heerser zich nu ver van Rebecca. Hij raakte haar met geen vinger aan.

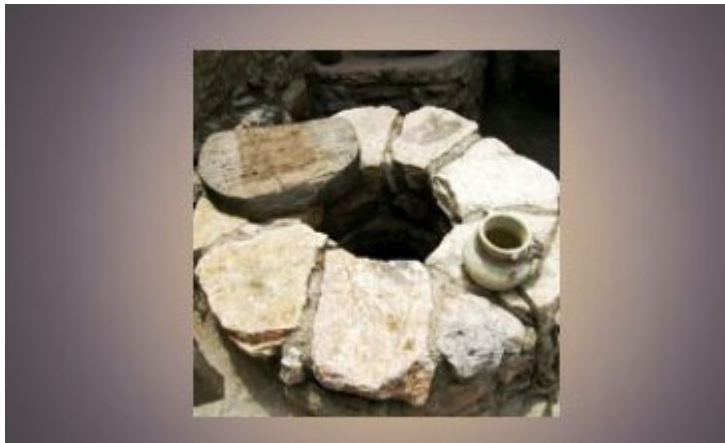
Jitschak en familie

vestigden zich in een Filistijnse nederzetting en hij floreerde daar zo dat zijn burens jaloers werden op zijn voorspoedige levensloop. *Wejomeer Abimelech el Jitschak leech mee iemanoe kie atsamta mimenoe me'od*, want je bent ons te welvarend geworden en hebt teveel invloed op ons volk.

Daarom vulden zij de bronnen die Jitschak had aangeboord met aarde, zodat hij door droogte gedwongen schade moest oplopen. Misschien zelfs moest vertrekken. Of men hier het woord bron letterlijk moet nemen is niet duidelijk. De Talmoed

stelt in Tractaat Pesachiem 42A, dat dezelfde semantiek wordt gebruikt om aan te geven dat het hart [van de Filistijnen] dichtgestopt was.

Jitschak besloot de bronnen die zijn vader had aangeboord en die de regio welvaart hadden gebracht opnieuw open te leggen. Hij herbevestigde de namen die zijn vader aan die bronnen had gegeven en groef enige nieuwe bronnen. Het eigendomsrecht over de nieuw bronnen werd hem door zijn burenen betwist. Het recht op het water uit de laatste bron die hij aanboorde werd hem niet langer betwist. Zijn doorzettingsvermogen werd daarmee beloond.

De Eeuwige verschijnt aan Jitschak en deelt hem mede dat zijn kinderen zullen uitgroeien tot een groot volk. Daarop arriveerden de Filistijnse vorst Abimelech en zijn stamoudsten op de plaats waar Jitschak

woonde. Zij gaven aan een vredesverdrag met hem te willen sluiten en elkaar wederzijdse bescherming te willen bieden. Aldus geschiedde waarop Jitschak en Abimelech voortaan vreedzaam samenleefden als nauw verbonden vrienden, als *chabieriem*.

Illustraties:

- Thomas Rossiter, *Rebecca at the Well*, Washington
- Raphael Sanzio, *Fresco Isaac & Rebekah*, Vatican
- http://www.bible-archaeology.info/bible_city_beersheba.htm

Wilt u reageren op dit commentaar? Graag! [Laat het ons weten.](#)